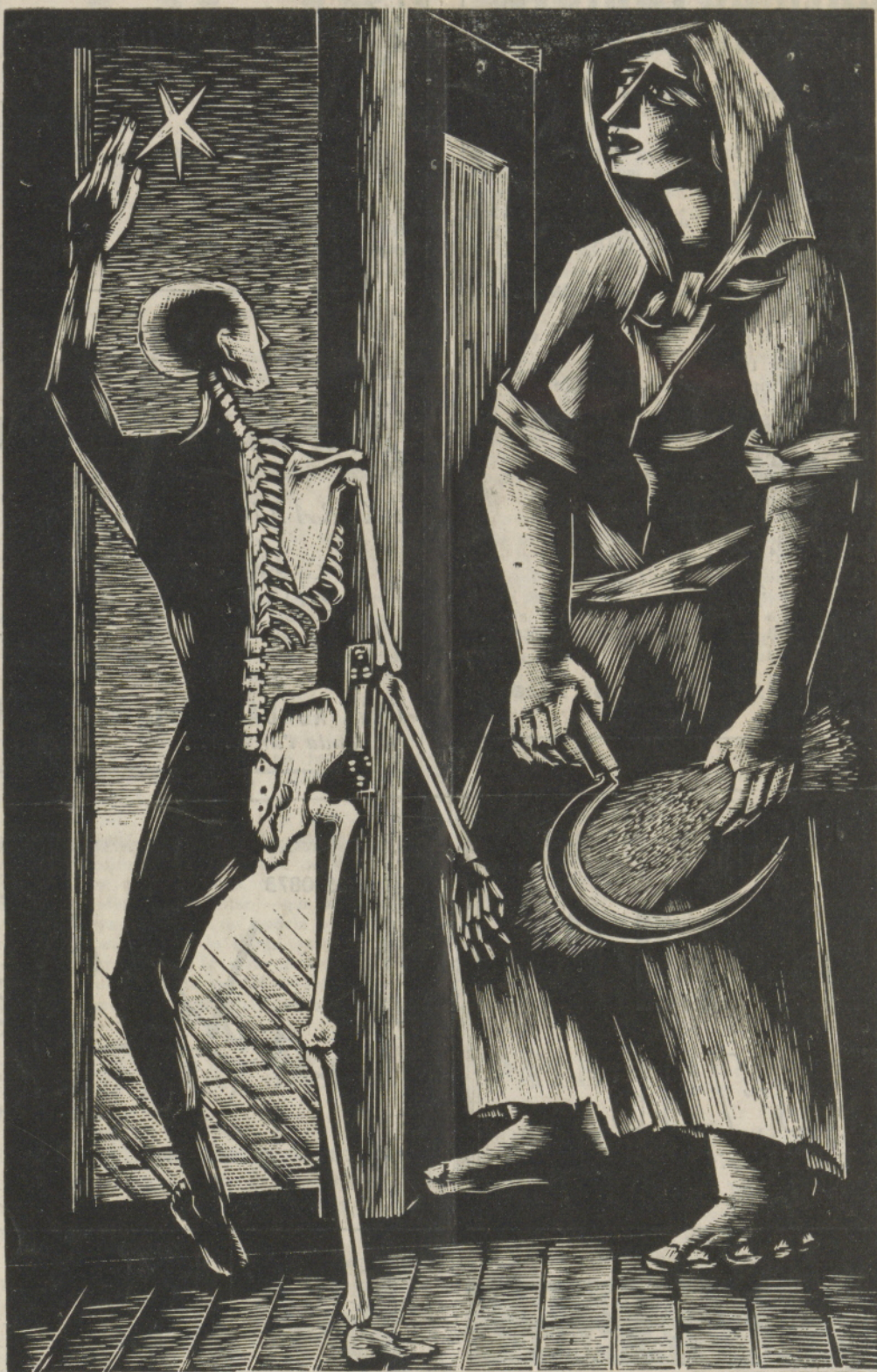

P. AVDIVERT 54

RESSORGIMENT

ANY XL

GENER 1955

NÚMERO 462

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: PERGAMINO 244, BUENOS AIRES, REPÚBLICA ARGENTINA

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual 448737

Institut Llonch de Fontova

Directora: Fca. LLONCH de FONTOVA

30 Anys d'Ensenyança Professional

Tall i Confecció

Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.

Cotilles i Faixes, inclús ortopèdiques

Capells

Curs pràctic sense teoria.
Preparem per a l'ingrés a casa de Modes.

Labors i Elenceria

Dibuix - Pintura - Música

Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol·liciti informes a: **RIVADAVIA 1966, Bs. Aires**

Hotel Catalunya

T. E.
38-9732

AV. ENTRE RIOS 639

BUENOS AIRES

Confort. Comoditats
per a viatgers.

Els catalans de fora
que vinguin a
passar uns dies no podrien trobar un allotjament més apropiat

Neules "Abadal"

EXTRAFINES De pura GEMA d'OU

CAPSES DE 100

NEULES \$ 15.-

Demani-les per Teléfon
a 88-7098

CASA ABADAL - Bmè. Mitre 4260-64, Buenos Aires
Fundada l'any 1910

IMPRESA «FONTANA»

BS. AIRES
Perú~796

T. E. 33-5974

T. E. 35-0873

Badaló

A. FELIU BADALÓ & CIA.
OPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPEDIA

Fabricació de tota classe de
cristalls per a corregir
els defectes visuals.

Revelacions i edicions foto-
gràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de
vestir i Braguers.

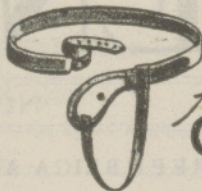
LAVALLE 962

EL SIMBOL D' AQUESTA MARCA

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de
vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac cal-
gut, ronyó mòbil obèsitat, operats, maternitat, etc.)
La Casa Porta, pel seu prestigi i serietat, és
l'establiment de confiança, no tan sols en faixes
de tota mena, sinó també en articles ortopèdics,
Mitges i benes elàstiques, braguers per a
les hernies, espatillers, etc.

Sol·liciti Catàlegs i Preus

Antigua
Casa **PORTA**

SARMIENTO 1185

EMÍLIA LLORENS
ARQUITECTE

ALBERTO VIGNES 1265

T. E. 658-1001

HAEDO

F. C. N. D. F. S.

RESSORGIMENT

Any XL

Buenos Aires, Gener 1955

Núm. 462

BALANÇ FAVORABLE

SEMBLA, pel que ens escriuen, que els catalans actius en la clandestinitat són més aviat optimistes pels resultats obtinguts durant l'any que acabem de passar. La seva satisfacció no prové de cap fet transcendental que s'hagi esdevingut, ans de les possibilitats que hi ha, promissòries, per a l'esdevenidor de Catalunya.

El balanç general ens afavoreix tenint en compte que en la lluita de Franco i el seu règim per a esborrar-nos del mapa com a poble amb totes les característiques de nació, els catalans hem guanyat punts i n'anem guanyant cada dia que passa. La resistència nostra, activa i passiva, és la cuirassa on s'esmussen o estavellen els dards verinosos de l'enemic. Fa setze anys que resistim, i en resistirem cinquanta i cent, però Catalunya subsistirà. Aquest nostre pensar no és d'ara; tampoc no és una asseveració presumptuosa o jactanciosa; és fruit d'un convenciment que s'estontola en fets positius, en coses tangibles. Una nació com Catalunya que ja està feta a prova de tota mena d'atacs i de setges, diríem; que ha resistit, al llarg dels segles en què fou desposseïda de la seva independència política, una ofensiva constant, ininterrompuda, de part de l'Estat espanyol opressor; que malgrat això ha pogut servir la personalitat i l'ha anada perfilant i envigorint per mitjà d'una cultura que cada dia es fa més present en el concert universal dels pobles civilitzats; que, ultra l'obra dels seus escriptors, poetes, científics i artistes fidels a l'ànima de la nació, té un poble que hi coopera amb una fe i una amor admirables; si tots els poders de l'Estat, els seus recursos inexhauribles i l'odi permanent dels homes no han pogut anihilar Catalunya i assimilar-la a les lleis i a l'esperit de Castella com pretenia aquell Borbó "rei i lladre quinze voltes", no hem de témer que mai més, ni reis, ni tirans de cap mena surtin victoriosos en la lluita aferrissada contra la nació catalana.

Fa setze anys que resistim l'ofensiva brutal de Franco, duta a sang i a foc. En fa quinze que sosteníem, contra el criteri d'alguns polítics, que l'actual dictadura militar —que és la més ferotge que ha patit Catalunya— tampoc no podria abatre la nostra ànima nacional. Que Catalunya, a la llarga, també triomfaria encara que fos deixant-hi trossos de la seva carn. I és que els catalans —per bé que en molts no ho sembli— som avars de les nostres coses i posseïm un sentit de la dignitat que quan ens veiem

vexats, perseguits o humiliats, reaccionem en una forma que no hi ha poder humà que ens faci tornar enrera. Franco ha posat tota la seva força material i estatal en peu de guerra contra Catalunya. Per les armes ens vencé (amb l'ajut dels moros, dels nazis i del feixisme italià, és evident) en els camps de batalla; i ens vencé per la gran superioritat numèrica; però la batalla per la cultura i l'ànima de Catalunya la guanyem nosaltres, i hi deixarà les dents.

Les nostres forces? Simplement la fidelitat a la terra, a la llengua i a tot allò que ens distingeix i ens dóna qualitat nacional. Són armes més poderoses que les de l'enemic. Ell ens arrabassà les institucions, ens prohibí l'ús de la bandera, de la llengua i de tot el que pogués expressar que Catalunya era un poble amb personalitat de nació. Al seu lloc ens imposà unes lleis i unes institucions estranyes, una llengua que no és la nostra i una bandera que no ens recorda sinó esclavitud, servilisme i regressió. Però com que la imposició i l'esclavatge estan renyits amb la nostra manera de ser, els catalans continuem mantenint en el més pregon del cor la nostra amor inalterable envers la llengua que la mare ens va ensenyar, la nostra cultura milenària i totes les coses que ens parlen en català i ens diuen que formem part d'un país, d'una nació perfectament delineada com a tal per la natura, que té arrels poderoses en el món des de l'antiguitat en què era potència respectada no pas per les conquestes que va fer, sinó per la seva cultura i pel seu avenç demostrat en empreses, fets i lleis que s'han eternitzat a través dels segles i que encara perduren.

Però aqueixes constatacions no han d'encomanar-nos un optimisme exagerat ni hem de creure que amb elles soles Catalunya es pot defensar dels seus enemics. Per tal que aquests puguin veure la fallença dels seus procediments, la inutilitat de llurs esforços rabiüts i enverinats, els catalans hem d'esforçar-nos cada dia més a oposar-los la voluntat del nostre subsistir; hem de multiplicar la nostra acció activa i passiva cooperant a tot allò que sigui enfortir les nostres posicions fins al dia de la victòria en què l'enemic sigui foragitat de Catalunya i aquesta recobri els drets i les llibertats que li permetin presentar-se novament davant del món amb la seva pròpia imatge, ço és com a nació perfectament caracteritzada i àvida d'incorporar-se al concert universal per a cooperar al progrés general de la humanitat i a establir un clima de major comprensió entre els homes i entre els pobles.

SENSE LLIBERTAT NO HI HA PÀTRIA

ELS mots que enacapçalen aquestes línies són de Rousseau. Per altra banda, també l'enyorat Jaume Serra-Hunter, parlant un dia amb un grup d'amics a l'estatge de l'Orfeo Català, de Mèxic, va dir:

"La pàtria és de molta més transcendència que la terra, els rius, les muntanyes, la mar, el cel i la pròpia llar. Tot això és una part molt important de la pàtria, però és ombríu, hostil tot allò que envolta l'home si l'esperit, la llibertat, la convivència i la fraternitat en són absents. Llavors l'exili és un refugi".

Pau Casals, el més alt exponent de la Dignitat Catalana, no pot viure a Catalunya. I estant a l'exili, l'honora i la dignifica.

Tampoc Manuel Serra i Moret, figura resplendent de la política i de la intel·ligència catalanes, no torna a Catalunya i no hi tornarà mentre la pàtria no sigui alliberada de la tirania franqui-

ta que la desfigura. Aquest il·lustre patrià, en carta datada a Perpinyà el 7 de desembre del 1954, m'escriu:

"Quin amor gairebé irracional té la gent al seu propi recó! Entre els familiars meus que han vingut aquests darrers temps a veure'm, alguns s'han atrevit a dir-me com era que, havent mort la Sara, jo no em decidia a tornar a Catalunya en comptes de restar ací, sol i malalt, sense altra assistència que la de la Francesca (la seva cunyada) que té sis anys més que jo. A una neboda a qui vaig dir que la dignitat comporta totes les lluites i tots els perills, gairebé la vaig ofendre, com si volgués dir que els que viuen allà no tenen dignitat. La terra és per a mi un atractiu molt poderós, però res no compensa la manca de llibertat i l'haver de contemplar l'esclafament de les coses que ens són més cares".

Edgar Quinet, filòsof, historiador, poe-

ta i polític francès, quan l'usurpador Louis Napoleon va "atorgar" una amnistia als expatriats francesos, junt amb Victor Hugo, va contestar:

"No sóc un acusat ni un condemnat. Sóc un proscrit. Per haver estat fidel a la llei i a la pàtria, vaig haver-me d'expatriar. Els qui s'han d'acollir a les amnisties, no són precisament els defensors de la llei, sinó els qui l'atropellen. No s'amnistia al dret ni a la justícia. Si ara jo anés al meu país, hauria de renunciar a servir-lo i a defensar-lo, puix que tindria les mans lligades. Quan un exiliat retorna al seu país, no necessita el consentiment de ningú. Unicament ell és qui haurà de judicar quin serà el moment propici per a reintegrar-se a la pàtria. La llei ha estat proscrita pel tirà. La llei haurà de restablir-se amb el retorn dels expatriats".

Fora de comptades excepcions, les quals no aconsegueixen llevar brillantor a l'emigració de més volum i qualitat que mai Catalunya ha patit, els expatriats

catalans esparsos pel món, avui com en el 1939, dignifiquen i enalteixen el nostre poble, víctima de la bestialitat feixista.

El català que dignament ostenta la seva noble nissaga, no oblidà els crims perpetrats contra Catalunya: interdicció de l'idioma, proscripció de la bandera nacional, assassinat monstruós de nombroses i rellevants figures en les lletres, en les ciències, en la política i en altres nobles activitats, alhora que amb el cor encongit constata que el nostre poble sofrent, no pot ni tan sols retre el seu homenatge a la memòria dels il·lustres desapareguts. Els qui allà viuen restant fidels a la pàtria, quan duen ramells de flors a les tombes sagrades dels presidents Macià i Companys, ho han de fer d'amagat, talment com si perpetrassin un crim.

Els anys d'ocupació feixista de la nostra terra no donen carta de naturalesa a l'invasor i, aquest, tan repel·lent és avui, com ho era el dia infaust per a les lletres catalanes en què fou assassinat el venerable Carles Rahola. I Franco, tan incivil i repugnant és en el 1954, com ho era en aquell trist 15 d'octubre del 1940 en què afusellà als glacis del castell de Montjuïc l'Honorable President de Catalunya, Lluís Companys.

Si en aquells temps la totalitat de l'emigració catalana condemnava i repu-

diava el feixisme espanyol i ara no, la culpa no és certament pas de Franco ni tampoc del seu partit, sinó de la manca de conviccions d'alguns que cerquen no sabem què.

En el transcurs d'aquests anys de malaurança hem sabut que molts s'expatriaren per a salvar la vida i d'altres, la majoria sortosament, per a salvar l'honor.

Catalunya, en el 1954, pateix la mateixa tirania que patia als començos del 1930 i és delmada i ho serà, per mentre no es produeixi un capgirament polític que enderroqui l'Estat totalitari que la té abaltida.

Si hi ha alguns casos particulars que poden justificar el retorn, i que, per tant, s'han de respectar i els respectem, no és correcte parlar com d'un fet normal pel que fa a la tornada a Catalunya d'alguns, la representació dels quals els interdia acceptar ni que fos el passaport ni molt menys el vist-i-plau, l'anuència i àdhuc la protecció del feixisme que endogala la nostra desgraciada Catalunya.

Catalunya ÉS i SERA pel seu esperit i també per la seva rebel·lia enfront dels opressors. I sense que ni un sol dels expatriats es pugui pensar que ell i només ell la representa, si amb urc manté a l'exili la seva condició de català i sap enaltir-la amb la seva conducta i el seu

treball, mai no deixarà de ser un autèntic representant seu a l'exterior. I si a l'exili la podem honorar, talment com Ella mereix ser honorada, i de manera que no es pot fer vivint-hi ara, lògic i patriòtic és quedar-se a l'exili preferint el sofriment que comporta l'enyorança, ans que conviure amb els traïdors, o simplement acceptar el veïnatge dels qui, amb la seva sola presència a Catalunya sense un fet indefugible que ho justifiqui, malgrat que ells no s'ho pensin, recolzen i avalen l'ocupació militar i política de la més criminal i inculta de les dictadures que mai hagi patit Catalunya.

Franco necessita la presència a Catalunya de segons quins dels qui s'expatriaren, per tal de poder presentar-se davant les democràcies com un dictador benèvol! Sortosament, però, la immensa majoria dels expatriats que es decanten per l'exili, salvant l'honor, no cauen ni cauran en aquest parany barroer.

Els catalans SOM i SEREM catalans mentre no tinguem la temptació de cometre la insensatesa de fer la més minsa concessió al feixisme. Si ho féssim, a part que ens deshonorariem, la Història ens en faria retret.

Pere Foix

Mèxic, desembre 1954.

LES inquietuds d'una llarga espera potser han fet donar més importància del que en realitat ha tingut la reunió "juanista" celebrada en ocasió d'una festa familiar a la Vila Giralda d'Estoril, el passat 14 d'octubre. És del domini públic que en aquests darrers divuit mesos la polèmica entre els diversos sectors que recolzen el règim del general Franco, ha esclatat amb una violència que no li havíem conegut. Un dels símptomes més reveladors el tinguérem per l'escrit del catedràtic de l'Universitat de Madrid —avui ex-catedràtic— Calvo Serer, publicat a la revista *Escrits de Paris*, el 6 d'octubre de 1953. Calvo Serer, que assistí a la reunió d'Estoril, és un dels personatges més significats de l'organització "Opus Dei" i un dels defensors més acèrrims de la restauració de la monarquia amb Don Juan. Aquest moviment monàrquic "juanista", que Calvo Serer ha batejat de "Tercera Fuerza", segons el seu principal animador segueix "el pensamiento nacional" de Menéndez Pelayo, la "ortodoxia tan segura de la doctrina política" de Víctor Pradera, i el "sano europeísmo" de Ramiro de Maeztu. Intel·lectualment ja sabem, doncs, on està situada aquesta "Tercera Fuerza" que s'oposa al partit únic de Falange. La rèplica a les teories de Calvo Serer la donà el filòsof Julián Marías, des de les planes de La Nación de Buenos Aires, unes setmanes després. Julián Marías és presentat com a deixeble

- Al Marge - TOMB D'HORITZÓ

I

d'Ortega Gasset "el último apologista del krausismo", segons Calvo Serer qui ens recorda que precisament del krausisme i de la generació del 98 "salieron los que prepararon el advenimiento de la República de 1931". El deixeble d'Ortega i Gasset pertanyeria doncs, a una de les fraccions de l'actual "Partido único", la de Lain Entralgo, Tovar i Ridruejo als quals, el seu contradictori, classifica entre els "totalitarios, exclusivos i republicanos". A aquesta fracció pertanyeria també Javier Conde "antiguo colaborador del catedrático Pedrosa, diputado socialista y traductor de Karl Marx". I Calvo Serer afegeix que "para hacerse una idea del porvenir de esta singular amalgama, basta considerar quién es el inspirador de todo el equipo, Alfredo Sánchez Bella, ejemplo de ambición devoradora y de impetuosidad sin freno. Es representante del oportunismo "por encima de todo" es quien ha formado la coalición de los "oportunistas revolucionarios" y de los "demócratas complacientes" (Sánchez Bella és l'actual director del "Instituto de Cultura Hispánica"). L'altra fracció de Falange estaria formada pels falangistes culturalment catòlics, monàrquics, europeus i

tradicionalistes (Sánchez Mazas, Giménez Arnau, Víctor de la Serna, Pedro Gomero, Valdecasas, Gregorio Marañón Moya, etc.). La rèplica de Julián Marías a l'escrit de Calvo Serer, publicada a La Nación d'aquesta capital, si bé la seva primera part és una interpretació de la veritable personalitat filosòfica de García Morente, que els seguidors de Calvo Serer han volgut fer seva, la part més important la dedica a recordar, segurament amb una certa nostàlgia, el règim liberal i l'alta categoria que van caracteritzar la Facultat de Filosofia i Lletres durant la República. Creiem interessant reproduir un dels paràgrafs de la rèplica de Julián Marías perquè ens dona tot l'abast de la fonda divergència ideològica que separa els antics components de Falange.

"Se ha hablado despectivamente de las Facultades de Filosofía y Letras que Morente rigió como decano de 1932 a 1936; se ha dicho que no era aquella sazón de estudio a fondo y pensamiento profundo; se ha dicho otras veces que era una Facultad política, mediatizada, o en la cual los católicos estaban en una situación de inferioridad. Puedo hablar de ello con conocimiento de causa, porque pasé en esa Facultad los años que van del 31 al 36 y fui alumno asiduo de Morente en todo el tiempo de su decanato. En los años del decanato enseñaban en la Facultad de Madrid, a la vez, Ortega, Zubiri, el propio Morente, Gaos, Asín Pa-

lacios, Américo Castro, Balinas, Montesa, Sánchez Albornoz, Millares, María de Maeztu, Navarro Tomás, González Palencia... Entre los docentes, más de media docena eran sacerdotes; sus ideologías políticas eran incontables (salvo de extrema izquierda) y además no contaban. La asistencia de la clase no era obligatoria. Había cursos en que la clase hubo de desdoblarse porque los alumnos no cabían en el aula grande; dos catedráticos —que yo recuerde— tuvieron que cerrar su establecimiento por falta de oyentes; otros varios pocos días

conseguían dirigirse en plural a sus alumnos; de este modo se realizó automáticamente la "selección del profesorado", sin perseguir ni vejar a nadie, sin quitar a nadie su sustento, sin quitar tampoco a los estudiantes el derecho a recibir enseñanza universitaria digna". Després d'aquest paràgraf, del qual es deriva entre línies el contrast amb el règim actual i conté al·lusions a les maniobres de l'"Opus Dei", passa Julián Marías a evocar el creuer a Itàlia i Grècia que van fer els alumnes de la Facultat de Filosofia i Lletres per compte del govern re-

publicà i sota la direcció del catedràtic socialista Fernando de los Ríos.

Però a mesura que el buit intel·lectual del règim és més profund i el desprestigi de la Falange més visible, la posició personal del general Franco apareix més sòlida i més consolidada, a conseqüència dels seus dos èxits en política exterior; el Concordat amb la Santa Seu signat el 27 d'agost i el tractat amb els Estats Units el 26 de setembre de 1953. És una realitat l'existència de la qual no podem negar por més que ens pesi.

SIRIUS

COMENTARIS DEL MOMENT

"COM dèiem ahir", l'Extrem Orient és encara el punt neuràlgic del món i el lloc d'on pot venir-ne una nova guerra. Això ho veuen els dirigents mundials i és per aquesta causa que s'ha encomanat al Sr. Dag Hammarskjöld la tasca que avui comença a complir a Pekín.

L'encàrrec vistent del Secretari General de les Nacions Unides és de gestionar l'alliberació, per part de Xina comunista, d'onze aviadors americans. Però al nostre entendre la seva missió deurà ser més àmplia. Crec que es tractarà de comerciar l'ingrés del règim comunista xinès a la O.N.U. a canvi de la declaració de l'illa de Formosa com a nació independent, per a assegurar a Xiang Kai-xec la seva "ínsula Baratària". Aquesta solució darrera seria tan estantissa com les divisions practicades a Corea i a la Indoxina. Però seria, de totes maneres, una de les tantes decisions preses en aquests anys de post-guerra amb l'intent d'alleugerir la tensió internacional. Aquella illa de Formosa seguiria essent, així, un bastió de la flota americana amb un "status" internacional definit. En tant que, com ara està, és un embolic. Els americans no poden reconèixer dos governs de Xina però tampoc poden anul·lar el cap nacionalista perquè, en fer-ho, haurien de retirar els seus vaixells de Formosa.

A Xou En-lai pot interessar momentàniament aquesta solució per no veure's forçat a continuar els tràmits de reconquesta de l'illa de Formosa, obtenint a canvi un avantatge tan gran com seria el seu ingrés a la O.N.U. Després de tot no fa pas tant que l'esmentada illa pertanyia al Japó pel dret de la força, de manera que acceptar que es declari independent no fóra pas tant punyent pels xinesos.

Per la banda d'Espanya s'han produït, també, novetats. El dictador sembla haver acabat de reconèixer que està al cap de l'Estat com a fideïcomissari de la Monarquia i per això ha acceptat entre-vestir-se amb el pretendent al tron per

a tractar de l'educació del jove Juan Carlos, hereu d'aquell. Però abans féu imposar per "lleï" de les Corts el seu cognom al nét que nasqué de la seva filla. És a dir que juga amb la carta de la Monarquia tot mantenint el trumfo de la seva pròpia successió de govern personal. L'home actua així amb la duplicitat que és característica sobresortint de la seva personalitat.

Per a Catalunya aquest problema és (podem dir-ho sense temença d'error) "res inter alios acta", gairebé tant com ho és per als altres pobles de la península. Amb Franco o amb els Borbons el destí és el mateix. Nosaltres no gosem dubtar que dins de casa nostra hi ha nuclis crescuts que admetrien el retorn de la Monarquia, no adonant-se que no es guanya res amb el canvi. Però potser s'equivoquen. Mentre l'única llei sigui allà la de l'embut, no hi poden haver solucions satisfactòries de cap mena.

Amb el que deixem dit, arribem a una conclusió sense alternatives: l'única sortida de la situació és la violència; l'exigència forçada dels drets. Però per això cal organització ferrenya i efectivitat en la direcció. Que, des del de més amunt fins al de més avall, cada u sàpiga el que cal fer... i ho faci.

No sabem si per al nostre camí ens caldria un conductor estil Mendès-France, que deslliga els nusos com Alexandre el Gran. El que sí sabem és que

ens cal rompre l'apatia i la inèrcia que ens tenen retuts en un marasme anquilosador. Esperem la llibertat com el manà, sense adonar-nos que l'hem de guanyar com el pà, amb la suor del nostre front.

I ara que parlem de Mendès-France, perquè no comentar l'energia amb la qual ha decidit diversos afers i ha dominat les assemblees? L'habilitat ha consistit en presentar solucions clares a problemes obscurs i guanyar-se voluntats negligint interessos. Ell digué: —tractant el problema més greu i trascendental— "Si no volem una Alemanya com estat confederal d'Europa, heu d'acceptar una Alemanya plenament sobirana. I s'han aprovat en el Parlament francès els pactes de Londres i París que donen a la vella enemiga possibilitats de força. És un joc arriscat però certer. Els germans, compromesos a defensar l'occident, no tindran més remei que ser-ne l'avançada. Vet ací perquè els soviètics se'n senten tan agreujats.

Tornarà Alemanya a ser agressora? És l'enigma que molts volen veure desxifrat afirmativament. La gran capacitat industrial que la porta a ser la capdavantera en la producció europea, podria fer-ho témer. Però pitjor seria que se la mantingués com a país indefens davant perspectives massa greus que vénen del naixent.

Joan Llorens-Bassa

Haedo, 6/I/1955.

* MUNTANYA I MAR EN EL PAISATGE CATALÀ *

RUPIT, en el Pirineu

Detall d'una vila marinera

ANY NOU, ANY DE GLÒRIA!

ANY Nou obre les portes que donen als corredors atzarosos del seu laberint. Una pressosa corrua humana es precipita cap endintre plena d'anhels, d'il·lusions, d'esperances. Quants de nosaltres pervindrem a deseixir-nos a pler de les intricades múltiples vies que s'obren davant nostre? ... Que els homes de bona voluntat, els nostres lectors en particular i els catalans en general, trobin, en el trànsit de l'any, l'arbre florit que desitgen i puguin arborar al capdavant, el ram de les benaurances cobejades. Fem vots també, perquè la Pàtria retrobi les dreceres que van a la llibertat, la justícia social i la dignitat humana i perquè el nostre combat augmenti en força i audàcia.

Tanmateix, l'any que acaba de deixar-nos ha estat, entre l'angoixa i l'esperança, un any d'activitats prou falagüeres perquè la nostra lluita sigui portada a un grau d'intensitat més alta i contundent. En política, la nova Presidència a la Generalitat de Catalunya haurà de sortir de la inèrcia o inèpcia en què l'anterior vivia i moria. En arts i ciències, la bandera catalana ha flamejat al cim de les torres més vistents del món docent i espiritual. En literatura, a Catalunya com a l'exili, poetes i escriptors, han donat proves de vitalitat innegable, i encara, quants i quants originals no deuen restar en calaixos obscurs? ... Tot assegura un futur d'inevitables victòries. Tot és molt, donades les circumstàncies que contenen la nostra voluntat de triomf. Tot és poc, si pensem en les possibilitats que són en nosaltres perquè la grandesa de la Pàtria s'acompleixi. Tot ens encoratja a intensificar la lluita amb audàcia i decisió contra l'enemic hereditari. I malhiem-nos de les solucions transitòries, de la condescendència fàcil, de la manyagueria d'aquells que creuen en l'amistat amb certs castellans que es diuen liberals. Mai no hem d'oblidar que l'enemic de Catalunya, des de Felip V ençà, és Castella. Els castellans no poden capir que parlem i escrivim una altra llengua que la que ens imposen, la llur. No poden comprendre que som la idea, el pensament i l'ànima d'un altre cos; que tenim unes altres ambicions universals; que els nostres costums, sentiments i caràcter són diferents dels seus. No poden comprendre-ho perquè de petits els inculquen una malsana aversió contra Catalunya. Som els "eternos separatistas, enemigos de la patria". Sovint, els més avançats, ens afalaguen. Fixeu-vos-hi. Tot plegat neró es una tàctica per a entendre-nos. És la mà de vellut amb punyal que mata. La llibertat, aquesta cosa tan bella com és la llibertat, per a ells no té el mateix sentit que li donem nosaltres.

Alguns castellans, sobretot a l'exili, ens prometen —sempre, és clar, amb aire inflat de protectors—, alguna cosa del què revindiquem. Però el que volen és que els ajudem a enderrocar a Franco perquè ells puguin tonar a Madrid i acaparar-se el govern. En recompensa ens faran l'almoïna, o l'ultratge, d'alguna autonomia. Mai no admetran la igualtat, el tracte de tu a tu. Per això entenem, i aquesta és la nostra rigorosa posició, que ens pertoca a nosaltres d'imposar les condicions futures de bona entesa mútua i assegurar-les per tal d'evitar les possibles traïcions com la que van fer víctima al nostre gran Màrtir. Enderrocar a Franco tots alhora, sí; però no hi ha cap raó perquè la nostra existència nacional, física i moral, sigui supeditada al caprici dels castellans la visió i concepció dels quals ens són estranyes i fins oposades en els ordres cabdals de la vida.

Nogensmenys, aquesta vida nacional nostra, lliurement exercida, haurà de tenir sempre, això sí, l'elasticitat necessària de col·laboració internacional que els pobles de la terra freturen.

Mentre l'ocasió ens serà donada, durant l'any que comença, de parlar sobre això i allò que s'esdevingui, heus ací un llibre d'erudició literària remarcable, rebut a finals del 54, que és un testimoni irrecusable de la nostra vitalitat, en un sol dels seus aspectes, el qual seria prou per a justificar l'expansió nacional que revindiquem. Es tracta de "Historia de la Literatura Catalana", de Joan Ruiz i Calonia, publicada suara per l'Editorial Teide de Barcelona. L'obra, d'una presentació molt bella, conté "un esplèndid devessall d'il·lustracions on apareixen autors, temes i obres". En les 650 planes del llibre prologades amb asseynada saviesa pel Dr. Jordi Rubió, hom s'adona de la immensa riquesa literària que Catalunya atresora des del temps medieval fins ara, malgrat les etapes d'opressió vandàlica que hem hagut de sofrir. Aquest llibre ateny plenament els tres objectius que l'autor es proposa d'atenyer. És a dir, que és un perfecte tractat de divulgació, un llibre segur de consulta i un eficaç manual didàctic. És "una visió completa dels escriptors catalans, valencians, mallorquins i rossellonesos des del segle XI als nostres dies". És una obra vasta, rica i bella que recomanem molt als nostres lectors. En ella trobaran estudis crítics imparcials, científics, d'obres i autors d'èpoques diverses. La lectura és "fàcil i suggeridora". Són planes històriques que exalcen i patentitzen el nostre orgull d'ésser catalans.

Una altra obra, "Janet imita el seu

autor", de Joan Puig i Ferrater, ens arriba de les Edicions Proa de Perpinyà. L'esforç i l'interès que presenta aquesta novel·la de proporcions fins ara úniques a Catalunya, obliguen a reconèixer les extraordinàries possibilitats narratives d'aquest ja famós autor nostre. La vida dels seus personatges és seductora per les característiques personals amb què són perfilats. Els llocs i l'ambient dintre el qual es mouen, les incidències circumstancials de cada dia que passa i el ritme dels esdeveniments... tot ens és contat en forma anecdòtica i autobiogràfica, amb nitidesa estilística, amb una cruesa expressiva de vegades massa verídica, al nostre entendre, amb acuitat de pensament puntejat sovint d'una nota filosòfica. És l'obra d'un gran autor que ha arribat a la dolça maturitat. Mereixeria, i ens prometem de fer-ho més endavant, un estudi més ampli, detingut i profund que el que ens permet l'espai de què disposem avui. Mentrestant en recomanem la lectura segurs que el lector podrà satisfer l'esbarjo espiritual en els alts i baixos de l'aventura que Joan Puig i Ferrater fa viure i reviure en el seu personatge central, Joan Masdeu.

I ara, ens resta a parlar del "Coral a Lluís Companys", per a moltes veus, d'Agustí Bartra. Aquest magnífic poema, prosseguint la seva tan admirable obra, en el XIVè aniversari de l'execució del nostre President màrtir, ens lliura un poema breu però de gran solidesa poètica en el qual els seus dots, s'afirmen en el sentit d'una ascensió cap a les altures d'una èpica greco-catalana. La poesia bartriana demana, sigui quin sigui el caràcter específic que se li atribueixi, un camp d'expansió lírica els límits de la qual difícilment podrien definir-se. Una imatge engendra l'altra fins a l'extrem de la sensibilitat. De sensibilitat afuada va fent-se aquesta poesia, inlassable i feliçment. És la promesa d'una immortal collita.

"Coral a Lluís Companys", és l'elegia d'un poble insubornable que enyora la Pàtria. És Catalunya davant l'horror de l'afusellament del seu President; és el crit d'esperança i de fe d'un poeta, és la certitud simbòlica de la victòria imminent:

"Tu ja escoltes la sang que l'aurora
[reforça,
sentinella que puja cap a fruits i ramells;
ja toques i sorprens, sota la negra
[escorça,
el cos primaveral armat de verds
[dardells.
Però no dormiràs sense espines d'alerta,
amb la testa en els cims i el pit als
[litorals,
fins que en un altre juny de la pàtria
[lliberta
no ressoni en la terra l'antic bon cop de
[falç..."

Pere de Berguedà

DELS JOCS FLORALS AL BRASIL

L'arribada a la nostra redacció de la premsa paulista que s'ha ocupat de la festa dels Jocs Florals catalans celebrada a São Paulo darrerament, ens obliga a escriure aquestes notes informatives, complementàries de les que inserirem en els nombres de "Ressorgiment" de novembre i desembre. Ha estat tanta la ressonància de la Gaia Festa i de tanta magnitud la consideració de què ha estat objecte per part de la intel·lectualitat brasilera, que fóra ingratitud de part nostra no esmentar-ne els interessants aspectes i derivacions de què ens fa sabedors la premsa d'aquell país.

Ací, davant nostre, tenim exemplars dels diaris "Correio Paulista", "Diário de São Paulo", "Folha da Manhã", "Última Hora", "O tempo" i "A Gazeta". Tots ells dediquen als Jocs Florals considerable extensió: alguns, pàgines enteres. Una ràpida ullada als seus textos ens permetrà donar una idea general de l'interès que els ha despertat el certamen literari català.

Per exemple: "Folha da Manhã" escriví després de celebrada la Festa, un comentari extensíssim el començament del qual diu textualment: "Talvez uma das manifestações culturais deste quarto centenário da nossa cidade, haja sido a realização do conclave denominado Jogos Florais, emigrado de sua terra d'origem — a Catalunha — mercê da perseguição posterior à Republica espanhola. Manifestação mais importante, dizemos, porquanto seu significado não é somente literario mas também político. Político no sentido da persistência, da tenacidade de um povo que não deixa sufocar sua voz e que sabe cantar pela lira de seus poetas, desde que haja primavera, em qualquer lugar do mundo..."

"Como os ditadores não conseguiram isso: anular as primaveras: como apesar deles, a terra persiste em florir todos os anos, os catalães prosseguem na tradições de seus jogos florais vindos desde os tempos medievos, fazendo emigrar seus versos para lugares em que a palavra "liberdade" ainda não seja abstração."

A "Correio Paulistano", del dia 7, en què tingué lloc la Festa, trobem tota una pàgina de Redacció dedicada a Catalunya, sota el títol "Mundo de Arte e Poesia de Catalunha", marginat per un estudi històric-literari retolat "Jogos Florals. - Tradição de seis séculos". Hi ha, també, un article signat per l'escriptor brasiler D. Carvalho da Silva, "Poetas modernos da Catalunha", que denota un coneixement complet de la nostra moderna poesia i dels seus antecedents i precursors. Publica, demés poemes de Josep Carner, Carles Riha, Rosa Leve-

roni, Marian Manent, Joan Barat, Salvador Espriu, Joan Teixidor, Josep Palau, Joan Perucho, B. Rosselló-Pòrcel i Joan Triadú, traduïts al portuguès per Carvalho da Silva, Ruth Sylvia de Miranda Salles, Cabral de Melo Neto, i Emilio Lansac.

"Diário de São Paulo", del mateix dia, dona presència de Catalunya a les festes rememoratives del IV centenari de la fundació de la ciutat, amb una altra pàgina, densa de contingut, on trobem una extensa nota de redacció explicativa de la significança i vàlua literària i estètica dels Jocs Florals de la Llengua catalana: "Jogos Florais da Língua Catalã"; "Notes sobre a Poesia Catalã", de D. C.; "A personalidade e a poesia de Verdaguer", estudi de Joan Triadú, en llengua portuguesa; i la traducció de poesies de Verdaguer, Josep Carner, Tomas Garcés i Jordi Cots, fetes respectivament per Carvalho da Silva, Ruth Sylvia de Miranda Salles, i Cabral de Melo Neto. Il·lustren la pàgina els retrats de Rosa Leveroni, Joan Barat, Josep Palau, Joan Teixidor B. Rosselló-Pòrcel i Joan Triadú de l'obra dels quals es parla en el text.

La poetessa Gràcia B. de Llorenç, que presidí el Jurat Qualificador, fou homenatjada per un nombrós grup de dames brasileres i catalanes. Entre les primeres hi havia les escriptores Lígia Fagundes, Helena Silveira, Isa Leal, Regina Paiva Ramos, Leila Marise, i les poetesses Ruth Silva de Miranda Salles, Idelma Ribeiro de Faria, etc.

L'acte s'efectuà a la Sala "Sears". En aquesta festa, significativa de l'estima que hom té a la personalitat de l'autora de "Branca Florida" i a la seva actuació de tota la vida a favor de Catalunya, la nostra Gracieta (com l'anomenem els

catalans de l'Argentina) va recitar un magnífic poema, gairebé improvisat per ella aquell dia, que ens complaem a transcriure:

DE SÃO PAULO

*Doncs, quin record d'aquesta ciutat bella
ha d'ésser aquell que més em sobtarà
per fixar-lo en mon front com una*

[estrella

*que encara el meu camí il·luminarà?
Jo crec que ha d'ésser, entre tanta vida
com em sorprèn, aquest record més dolç:
el de tanta amistat com em convida
a elevar el cor damunt d'angoixa i pols...*

*Tot, ací, és esplèndid; tot és pressa,
anhel constant, tot, de superació.
Mes l'amistat que cada cor expressa,
per damunt tot, m'emplena d'emoció.*

*L'arrana-ceu, el parc entre la City,
la llum, que insta i diu vers el futur...
vora tanta bondat, fa que mediti
jo, que l'amor hi és el sentit més pur
de tots aquests deliquis i alegries
que la ciutat, venint-hi, m'ha brindat.
São Paulo, què més m'oferiries?
En mig de tant, dels cors l'alta amistat!*

D'aquesta poesia, la seva autora en féu la traducció al portuguès, i fou impresa, original i traducció, en luxosa cartolina i repartida profusament.

De l'homenatge a Gràcia B. de Llorenç se'n féu eco la premsa paulista. Els diaris "Última Hora" i "Diário de São Paulo" hi esmerçaren sengles columnes amb profusió de fotografies, reproducció del poema esmentat als dos idiomes, i reportatges signats per les escriptores Helena Silveira i Leila Marise. "Última Hora" dona una completa biografia de la senyora de Llorenç, extensa i documentada, en la seva edició del 9 de novembre, dos dies després de celebrada la magna festa dels Jocs Florals que ella va presidir.

Homenatge ben merescut, certament, a aquesta dona la qual, ultra el seus mèrits com a poetessa i escriptora, és una infatigable defensora dels drets de Catalunya a la seva completa sobirania espiritual i política, com ho demostra ben clar la col·lecció de la revista "Ressorgiment" al llarg dels seu XXXIX anys d'existència. Felicitem a la nostra companya per les nombroses proves d'admiració i simpatia de què ha estat objecte al Brasil en ocasió d'haver presidit amb tanta competència els Jocs Florals de la Llengua Catalana en el norantèsimè any de llur restauració.

I de nou agraïm a les autoritats, premsa i intel·lectualitat brasileres, llur valuós concurs per tal que la Festa dels nostres Jocs Florals trobés l'ambient i el marc adequats a llur jerarquia.

~ EL CLAVELL ~

Beurem la teva mel
nèctar de porpra,
ai! emporprat amic, de tronc flexible,
que regnares tan poc
damunt la terra!
Seda és la roba que portes,
ai, teixida
amb fibres de cretall,
tan refilades
que a la llum de la nit
semblen estrelles
dins el teu cor fet fulles...
Amic clavell, enamorat de l'alba,
digne d'ésser robí d'una corona,
llavi de dona
o cor d'un gran poeta.

Maria Frau

NO crec que la gent de les altres comarques catalanes, que viu a Mèxic, es trobi tan unida i agermanada com els gironins. Nosaltres constituïm una mena de família, una gran família; una família nombrosa i un xic sentimental que aquest vespre, seguint el costum de cada any, ha volgut reunir-se en un sopar íntim, sols i exclusivament per a retre un homenatge d'amor i de fidelitat a la seva Casa Pairal, com així ve a ésser, per a tots nosaltres, avui com avui, la nostra ciutat enyorada, que precisament en aquests dies celebra les seves fires i festes, amb el seu regust d'ambient provincià i de castanyes torrades...

"La Seu dreça la pàl·lida harmonia de pedra grisa vers el cel llunyà, i l'àngel guaita la caputxa pia de Sant Feliu una miqueta enllà.

Sota del pont camina l'aigua trista...", diu Josep Ma. de Sagarra, ell que un dia va estimar-hi una noia, a Girona; un amor que no li fou correspost... Amb aquests versos del seu bon temps, fa una evocadora insinuació a aquelles inoblidables tardes de la tardor, amb una que altra parella d'estudiants, els llibres sota del braç, deambulant entre els arbres centenaris i immortals de la Devesa, extasiats el seu esperit d'adolescents enamorats en la misteriosa i subtil simfonia de les fulles seques, que es desprenen d'una a una de les branques... "Hivernacle de la bellesa pura, que viu entre el silenci i el record..."

I allí, en el bell i plàcid repòs de dins el jardí, assegut davant el seu cavallet i la tela, pinzell a la mà, amb la seva barba i la pipa, hi ha Santiago Rossinyol, figura senyorívola i romàntica de la bohèmia vuitcentista, l'etern enaiguat dels nostres llegendaris i pintorescos recons.

—Meravellós...!— murmurà el nostre il·lustre historiador Carles Rahola, un cap al tard, retornant del seu passeig, amb un amic foraster, amb els ulls fixos a una posta de sol, que a Girona tenen profunditat i efluvis de poema bíblic.

—Sublim!— féu Salvador Albert, en una eufòrica exclamació de poeta.

En aquests corriols
de la tarda,
sempre tan perfumats
i tan sols,
el pas hi romanseja,
amb un aire
enyoradís i dolç.

Amenitat del temps
i del viure;
un vol d'ocells que ve,
i se'n va;
poesia de cloquer
i crepuscle,
que aviat s'esfumirà.

La Devesa, la Rambla, sota les Voltes, amb el vell i acollidor *Café Norat*,
7440

EVOCACIÓ DE GIRONA

Tots els anys, els gironins de Mèxic, exiliats i vells residents, celebren en un sopar la diada de Sant Narcís, fires i festes de Girona. Enguany, però, volgueren dedicar aquest sopar en homenatge a Agustí Cabruja, per l'èxit de la seva recent novel·la "Les Olibes". La festa tingué lloc en el magnífic i espaiós menjador del restaurant de l'Orfeó Català, i hi assistiren uns cent comensals.

Marcel Santaló i Sors, distingit universitari i eminent astrònom, va pronunciar el discurs d'homenatge. Agustí Cabruja, després de regraciar les paraules amables, efusives, tan cordials de l'orador, i l'homenatge de què era objecte, va llegir aquest bonic i emotiu parlament.

on es veuen asseguts a l'entorn d'una taula en *Dari* Rahola, director i propietari de *L'Autonomista*, el senyor Oliva, en Pibernat, de Salt; en Jordi Frigola, de Palafrugell; en Pere Cerezo, amb la seva elegant i inseparable *boquilla*; en Tonet de l'Estanc, en Pere Purcalles, de Llançà; i, després, com arriba, amb el seu aire un xic meditatiu i absent, en Santaló, acompanyat d'en Mascort i una comissió de Banyoles... Hores belles, inoblidables; que acaricien avui el nostre esperit com un toc d'oració a l'hora del crepuscle.

Enyoro aquell plor lent i acompassat de
[les campanes,
i els carrerons deserts i solitaris
de la ciutat antiga;
que tenen ombra i fredor, de reixa;
de llosa de cementiri.
I que hi passa, un cop l'any, la processó;
i, de ciri en ciri.
Jesucrist, al davant;
amb un silenci viu, religiós, penetrant.

Miquel de Palol, en una de les seves últimes cartes, acusant-me rebut del meu recull de poemes "Raïm", em diu: "En el teu nou llibre he trobat recons i paisatges gironins que jo coneixia i estimava molt. Benaurat tu que creus que encara tenen la mateixa llum, la mateixa poesia d'aleshores!"

Es fàcil de comprendre'l; no pot ésser més expressiu... Doncs, sí, el paisatge de Girona, jo el duc sempre viu en el pensament i en el cor. No hi fa res l'absència, la llunyania, els quinze anys que n'estic fora. Els meus ulls no es cansen de contemplar la vetusta i majestuosa catedral, amb el portal de Sant Cristòfol, i Sant Daniel al fons, que, com diria mossèn Camil Geis,

"l'estudiant gallòfol
hi penja les lliçons."

Després,

"amb petja lleu i flonja,
colgat dintre el manteu,
ja passa un vell canonge..."

mentre

"amb càntirs, la gent tresca,
portal avall, pel sot;
on troba, pura i fresca,
la font d'en Pericot..."

Sí, jo veig totes aquestes coses, amb la seva calma i bonhomia. Com veig també la cinta d'aigua quieta i endormiscada del riu Ter; la carretera de Sant Gregori i el pla de Salt, amb el manicó i el petit tren d'Olot que va desapareixent via enllà deixant darrera seu uns tènues nuvolets de fum... I, com si no me n'hagués mogut mai, encara puc exclamar, sol i inspirat, amb la mirada a Rocacorba:

Des del pla veig la teva ermita,
humil i austera;
que en forma de petita nau,
viu allà al bell cim de la muntanya,
alta i senyera;
a un tret del Canigó,
sobre Sant Grau.

... Voltada tota ella de cel
i de llum pura;
i d'un pessebre verd i blau
de poblets i camins que guaiten,
a l'altura,
l'arraulida esglesieta
d'ànima rural.

Que entre pobresa i solitud
es va fent vella;
però el seu ànim mai no decau.
Tot justa clareja obre la porta
de sa capella,
i un sacerdot hi diu
missa matinal.

Un vell i sord rector que l'aima
i l'acarona;
i es pot dir que d'ella viu esclau.
Només se n'absenta quan baixa
a Girona,
a buscar goigs i butlles
a la Catedral.

Sempre fidel a aqueixa ermita
petita i santa,
que els ulls i els nostres cors atrau;
que hi resa el pastor, i l'ocell
hi vola i canta;
tan pura i elevada,
que sembla immortal.

Com si un dia la mar immensa
i tumultuosa
del gran Diluvi —oh, somni d'au!—
ens l'hagués deixat, reverent
i pietosa;
com a símbol etern
de fe i de pau.

Girona és la catedral, la presó i l'audiència, va dir un dia el senyor J. Puig-Pujades, en un escrit que féu història; però avui, si visqués, segurament diria que és el somni i la nostàlgia, l'evocació de les coses belles, que ell i nosaltres, hem perdut.

Agustí Cabruja

Mèxic, 1954.

INFORMACIONS DELS PAÏSOS DE LLENGUA CATALANA

• A Barcelona s'ha celebrat una important Conferència Internacional de Tècnica Tèxtil i tres figures prestigioses catalanes han estat elegides per a presidir les Seccions de Fibres naturals, Fibres artificials i Sintètiques, i Filatura i Teixit: Daniel Blanxart, Josep Agell i Agell, i Ferran Casablanques.

• Han estat a Barcelona els professors Carlo Maxia, catedràtic d'Antropologia de la Universitat de Cagliari (Itàlia) i Giuseppe Loy, secretari del Centro Internazionale d'Estudi Sardi, els quals preparen el VI Congrés internacional dedicat a la prehistòria de Sardenya i a la Història sarda durant el període catalano-aragonès.

• Rafael Gay de Montellà, ha publicat un nou llibre d'excursions que es titula "Els Pirineus Màgics: De la Vall d'Andorra al Canigó".

• L'il·lustre escriptor Joan Santamaria, ha incorporat a la Biblioteca Selecta les seves "Visions de Catalunya".

• A Vic s'ha publicat un recull de poemes de Miquel S. Salarich-Torrents, titulat "Finestra oberta", amb un pròleg de Ramon Rucabado i unes il·lustracions de S. Puntí.

• Josep Pla ha iniciat una nova sèrie titulada "Viatge a Catalunya", amb el primer volum que titula "L'Empordanet", bona part del qual està dedicat a Palafrugell. Forma part de la Biblioteca Selecta.

• Les experiències sobre l'exploració i l'arqueologia submarines, han estat descrites per Antoni Ribera en el seu llibre "Els homes-peixos", prologat pel doctor Lluís Pericot i Salvador Espriu, amb una carta-prefaci del comandant J. V. Cousteau.

• El poeta Joan Teixidor ha publicat a la col·lecció "Ossa Menor", "El Príncep", amb un pròleg de Salvador Espriu.

• A València, Enric Duran i Tortajada ha fet una edició limitada de la seva "Balada d'Anna-Maria i l'ocell enamorat".

• Jaume Maurici, ha editat a Figueres uns poemes que porten per títol "Estrelles caigudes".

• L'Associació d'Estudis Reusencs, ha editat un estudi de J. Ernest Martínez-Ferrando sobre les vides paral·leles i la bona amistat de Pròsper de Bofarull i Pròsper Merimée. Encara que és editat a Reus, és un llibre escrit i publicat en espanyol.

• Ramon Albó i Martí, ha estat nomenat pel poble de Castellersol nomenant-lo president d'Honor del Patronat Local de la Vellesa. Després s'ha donat el seu nom a una biblioteca escolar.

• Ha estat editada la conferència inaugural del curs de la Societat Catalana de Geografia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, de Barcelona, pronunciada per l'il·lustre doctor Eduard Fontserè, tractant dels moviments a Catalunya i registrant els més importants, des del segle XII fins a l'època actual, amb diversos intercalats en el text.

• Ha sortit l'Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans corresponent al 1953, any XLVI de la seva fundació. Recull la Memòria dels treballs fets per l'Institut durant el curs 1952-1953, signada pel secretari Ramon Aramon i Serra. Publica tres discursos sobre "Història de dos botànics catalans: Conrad Pujol i Grau i Enric Gros i Miquel", per Pius Font i Quer; "Memòria de Verdaguer, en el cinquantenari de la seva mort", per Carles Riba; i un estudi magnífic de Joan Mercader, professor adjunt de la Universitat de Barcelona i secretari de la Societat Ca-

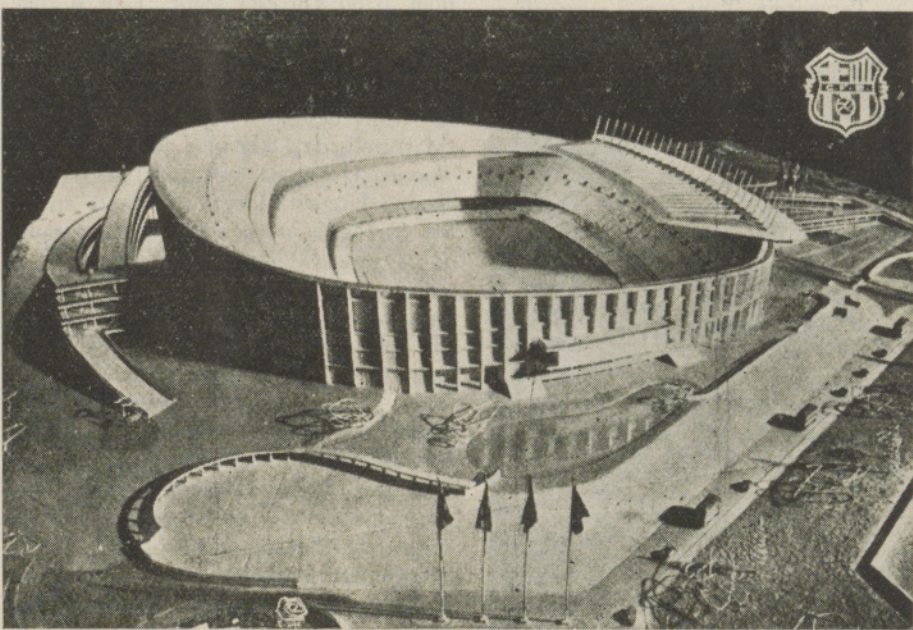
talana d'Estudis Històrics, sobre "La ideologia dels catalans del 1808". Segueixen una sèrie de Reports signats per R. Aramon i Serra, Ignasi González-Llubeira, Pere Bosch-Gimpera, Josep M. Fontboté, i Ferran Soldevila sobre la participació catalana a la Unió Acadèmica Internacional; el IV Congrés de Ciències Antropològiques i Etnogràfiques, de Londres; el XI Congrés Geològic Internacional, d'Alger; el II Congrés Panafricà de Prehistòria, també d'Alger; el V Congrés d'Història de la Corona d'Aragó, celebrat a Saragossa; i el VII Congrés Internacional de Lingüística Romànica, celebrat a Barcelona el mes d'abril del 53. A continuació es publiquen necrològics d'Amadeu Pagès, Jakob Jud, William James Entwistle, Josep Calmette, Benedetto Croce, Edgar Allison Peers, Alfred Jeanroy, Francesc de P. Mirabent i Vilaplana, Amado Alonso, Jesús M. Bellido i Golferichs, Ludwig Kläiber, Lluís Serrahima i Camín, Sir Henry Thomas, Joan Planella i Guillel, Lluís Camón i Cajuja, Adalbert Hämel, Elvira Zimmer i Rodríguez, Karl Faust Schmidt, Domènec Palet i Barba, Luigi Sorrento, Enric Moles i Ormella, notes biogràfiques que porten les signatures, respectivament, de Jordi Rubió, Joan Coromines, Pere Bohigas, Ramon d'Abadal i de Vinyals, Joaquim Carreres i Artau, Leandre Cervera, Ramon Aramon i Serra, Francesc Maspons i Anglasesell, Josep M. Batista i Roca, Agustí Duran i Sanpere, Pius Font i Quer, Josep R. Bataller, Jordi Carbonell i Antoni Esteve i Subirana. Acaba el volum amb una llista de les Institucions i particulars que han tramès llibres a la Biblioteca de l'Institut d'Estudis Catalans i una relació dels premis que té establerts l'I.E.C. Recomanem a totes les editorials i a tots els particulars que trametin un exemplar de les seves obres a la Biblioteca de la més alta de les institucions de cultura de l'interior de Catalunya. El seu Apartat de Correus és el número 1146, Barcelona.

• Heus ací l'índex del magnífic llibret de Joan Coromines que ha inaugurat la nova col·lecció "Raixa", de l'Editorial

Moll, de Palma de Mallorca, i que porta per títol "El que s'ha de saber de la Llengua Catalana": Límits i gent que la parla; Afinitats; Antecedents històrics; Coneixement del català a l'estranger i en terres d'altra llengua; Extensió i origen del nom nacional; Catalunya francesa; El Principat; El País Valencià; Les Illes Balears. Un llibre que recomanem a tots els catalans absents de la Pàtria, pregant-los que en facin una gran divulgació entre tots els compatriotes d'arreu del món.

Post Scriptum. — Amb respecte al llibre de què es parla en la nota anterior, s'ha rebut a la redacció de "Ressorgiment" la següent informació: "Amb motiu dels Jocs Florals de Nova York, fou publicat en anglès, en aquella ciutat, un llibret del Dr. Joan Coromines, professor de Filologia Romànica a la Universitat de Xicagó, exposant des d'un punt de vista de vulgarització filològica el que és la llengua catalana. Una traducció catalana del llibret fou publicada a finals d'estiu a Mallorca sota el títol "El que s'ha de saber de la llengua catalana". La publicació, naturalment, havia estat aprovada per la censura, que no podia pas trobar res a dir en una obra de filologia. Però tan bon punt el llibret ha aparegut a les llibreries de Barcelona i el públic s'ha posat àvidament a comprar-lo, la policia ha confiscat tots els exemplars que ha trobat de l'edició i la venda del llibre ha estat prohibida".

• La prohibició d'usar la llengua materna a l'escola, a Catalunya és total, absoluta, d'encà que Espanya ha entrat a la UNESCO, institució internacional vetlladora precisament dels drets dels pobles a usar i conrear llurs respectius idiomes. Darrerament, el senyor García Ortega, Inspector Provincial d'ensenyament primari, de Barcelona, dirigí una al·locució als inspectors i mestres que estan sota la seva jurisdicció recordant-los l'ordre d'**usar exclusivament** la llengua castellana en les relacions entre: els professors mateixos; els professors i els alumnes; els alumnes entre ells, àdhuc durant les hores de jocs i recreació.

EL NOU ESTADI DEL "BARCELONA, F. C." - Maqueta del monumental Estadi en construcció. Tindrà capacitat per a 150.000 espectadors. Les obres s'iniciaren el mes de març de 1954

ADOLF PASTOR PARLA DE CATALUNYA, MUSEU D'ART

JA ve d'anys la coneixença: la seva col·laboració en treballs nostres, la nostra admiració al llarg de la seva carrera artística —Gran Premi Nacional, distincions i viatges a l'estranger, Direcció de l'Escola Nacional de Belles Arts—; i, a més, de la seva part, els lligams de la sang i un bocí d'infantesa viscuda a Amposta, fan obligat parlar de Catalunya en les nostres converses, que la seva paraula planera, i viva i acolorida a l'ensem, gairebé trasformen en monòleg.

Ara, arran del seu darrer viatge a Europa, les seves idees han assaonat de contingut crític, de visió universal i objectiva. Però parlem de Catalunya, i el seu mirar grisenc es perd... I ens diu:

— El més admirable dels catalans, en el terreny de l'art, és aqueixa tasca gegantina, prim'cera en el món, d'arreglar pertot Catalunya un Museu. Enlloc no s'havia fet l'esforç d'imaginar unes tècniques especials per rescatar de les ermites perdudes ací i allà els murals que són joell del Museu d'Art de Montjuïc. Els artistes del món enter hem de restar agraïts als tenaços, enginyosos i hàbils tècnics catalans que escometeren aqueixa tasca, i al govern que els donà suport. Mercès a ells es conserven les pintures murals dels segles XII i XIII que adornaven l'arquitectura cristiana per excel·lència, la romànica, a Sant Climent de Tahüll, a Sant Quirce de Pedret, a Sant Miquel de la Seu d'Urgell, a Sant Joan de Bohí, a Sant Pere de Burgal, a Santa Eulàlia d'Estahon, a Santa Maria d'Andorra, i a tantes altres...

— Però, aqueix tresor artístic, és posseït a consciència?

— Tanmateix. Tant com a meravellar-

me de constatar que "la ben plantada" és una realitat vivent, corporal, m'enorgullí en l'espurna de Catalunya que porto a les sangs, el coneixement pregon que els catalans tenen de la història del seu poble, en les seves diverses branques. Aquesta actitud, adaptada a la naturalesa catalana, explicaria la paradoxa que el català sigui conservador i revolucionari alhora; que, reverent dels seus avantpassats, fins i tot avui porti la vida més activa i progressista de tots els pobles de la Península Ibèrica.

— Aqueix xoc és el que produeix el tremp cultural.

— I el més interessant és que aqueixa cultura té un desenvolupament continu des de l'Edat Mitjana, assolint un moment d'esplendor i passant per instants d'aclaparament, gairebé d'anihilació, per arribar al recobriment que esclata en la Renaixença, i arriba, pesi a tot, fins avui. En el mateix començament d'aqueix cicle evolutiu semblaria que ja els pintors romànics catalans s'avançaven en segles: avui la darrera paraula en l'art plàstic s'ajusta a aquella pintura: pla únic, regida a canón, sotmesa a estructura arquitectònica i lineal, frontal, amurada de forta intenció expressiva. Per comprendre-ho, n'hi ha prou d'estudiar l'absis de l'altar major de Sant Climent de Tahüll, que Gudiol-Ricart presenta com màxima expressió de la pintura romànica. I si pensem en el gòtic català, tan sobri, d'un primitivisme deliciós i una gran saviesa a l'ensem...

— I el nom dels creadors s'ha incorporat, doncs, a la llista universal de Me-tres de l'art?...

— És que a vegades, com en el cas del pintor de Tahüll, o no es coneix el seu nom, o no s'hi està segur. Tant sí com no, la història de l'Art ha recollit l'obra i el nom de Ferrer-Bassa, dels germans Serra, d'Arnau de la Pena, de Ramon de Mur, de Lluís Borrassà, de Bernat Martorell, de Dalmau i de l'artista que domina la segona meitat del segle XV: Jaume Huguet. L'obra d'aquests autors en part està arrecerada —i la paraula té la seva valor arran, sobretot, de la guerra— en museus i galeries que la preocupació particular principalment —els col·leccionistes són tants que penso que ja deuen constituir una classe social...— i després els governs catalans han reunit al cap i casal de Catalunya; aqueixos museus on totes les èpoques —ibèrica, grega, romana, visigòtica; o bé moderna del més rabiós modernisme— viscudes pel poble català hi són representades; i encara en resta molt d'escampat per esglésies, pobles o ciutats...

I Pastor repassa llocs, institucions, fets; manifestacions, les més diverses, de l'art o de la vida col·lectiva: artesanía

o acadèmia; pura inspiració i emoció, o bé norma, precepte, seny. Remarca amb insistència que aqueix museu d'art que és Catalunya és l'obra, abans que res, d'individus que seguiren els passos que al segle XV donava l'ardíaca Desplà; i segueix la llista amb els noms de Plandiura, Marès, Bosch, Amatller, Gudiol, Mateu, Russinyol, Milà, Muntades...

— La vida catalana, la de Barcelona, és una delícia per qui sap cercar i gaudir les manifestacions artístiques; i quan hagi exhaurit els tresors de Barcelona, encara hom pot recórrer camins endins de Catalunya, i bocabadar-se davant d'alguna joia d'art mig amagada en qualsevol ermita plantada al cor del Pirineu. Brollen, altra vegada, noms, títols d'obres mestrioles; sobretot les anònimes; o les de tècnica i factura popular: gravat en fusta, estampes, figures de pessebre, rajoles, terra cuita, vidre bufat, ferros.

— I caldria parlar dels museus d'oficis o d'activitats socials, com n'és model el de les Drassanes. No em cansaré de dir que són el testimoni d'un poble que fa el camí de la vida amb els cinc sentits, —"si heu fet les coses a mos ulls tan belles—, si heu fet mos ulls i mos sentits per elles", sentència el poeta—, i aima i conrea l'art com la més noble manifestació d'aquesta vida. I que, quan pot, posa en l'art una irrealitat i un misteri de bellesa, d'emoció i de raó; com aqueixos himnes religiosos criptografiats en les escultures dels capitells de Sant Cugat del Vallès, o de Santa Maria de Girona, que n'hi hauria per parlar-ne tota una vida...

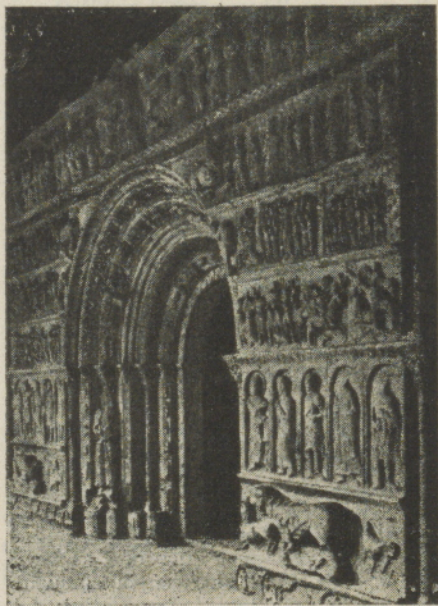
A. Rossell

Montevideu, desembre, 1954.

Retaule a l'Església de Sant Miquel de Terrassa

— Fotog. "Ressorgiment", per J. de Vilassar —

Portalada del Monestir de Santa Maria de Ripoll

— Fotog. "Ressorgiment", per J. de Vilassar —

RECORDATORI A LLUÍS COMPANYS

BOHEMIA" la revista més popular de Cuba i que sempre té les pàgines obertes a la causa de la Llibertat, sigui la dels pobles, sigui la dels homes, publicava dies passats i en lloc preferent un emotiu article a la memòria de Lluís Companys. El signava R. Medina Tur.

Sempre commou el fet que en terres forasteres (si és que entre la gent d'espetit liberal poden existir les fronteres), es parli amb amor i comprensió de les coses que ens són més íntimes i més en el cas del President màrtir a qui els catalans de demà hauran d'aixecar el monument en pedra que els d'avui només podem portar dibuixat dintre del cor. Vaig escriure a l'autor unes breus paraules d'agraïment per la seva noble recordança.

Passat un temps, rebia jo visita de Medina Tur, qui resultà ésser un eivissenc. "Us he vingut a conèixer personalment —em digué— per agrair-vos les vostres ratlles. Són molts els cubans i els espanyols que m'han parlat de l'article sobre Companys i de l'interès que havia despertat el nostre President. Però, fixeu-vos, de felicitació de catalans, només n'he rebuda una: la vostra".

Vaig dir alguns mots que podrien interpretar-se de disculpa a la nombrosa colònia catalana resident a l'Havana. És clar que a mi no em venia de nou. Precisament una batalla que Soler-Brú, Gubern i jo, vàrem donar fa alguns anys per reivindicar el nom, la gesta, l'esperit patriòtic de Companys, tan descon-

guts a Cuba, va costar-nos la primera ofensiva de caràcter personal. ¿No hem llegit, poc més o menys, que l'Esquerra s'havia venut Catalunya i que els seus homes eren despreciables? Això s'ha escrit, sortosament, en un català tan analfabet que ningú no es va prendre mai la molèstia de contestar-ho. Naturalment que la mort heroica del nostre President e's obligà a emmudir. Així i tot, sempre hi ha els que murmuren, murmuren. Infeliços! No saben que la figura de Lluís Companys en el transcurs del temps anirà agegantant-se i viurà eternament en la memòria dels catalans.

Aquestes i moltes altres coses hauríem pogut comentar amb en Medina Tur; lluny d'això, ens esplaiàrem en l'evocació de records del President assassinat, a l'igual que Peiró, que Carrasco-Formiguera, com tants d'altres que havien comès el "gran crim" de defensar la Llibertat.

En aquests dies d'octubre que, en la reclusió de casa, la memòria ens ha fet reviure el nostre heroi, m'he tornat a llegir a mí mateix. No és vanitat, però és que quan la cosa ha quedat impresa, són inútils els subterfugis; allò que ha quedat escrit responia al sentiment d'allò que es pensava en aquell moment. I que jo escrivia precisament l'any 1934, a bord del vaixell-presó on havíem anat a parar arran del 6 d'octubre; ho transcriu:

"Quan en l'interrogatori el jutge, abans d'escriure la seva resposta, intencionadament li va repetir amb lentitud els càrrecs que es derivaven del fet, va

ésser, sense ni tan sols pestanyejar, que Lluís Companys es ratificà en la contesta que ja havia fet un moment abans:

—Tothom ha obeït ordres meves i assumeixo, per tant, la responsabilitat de tot el que ha succeït.

"Actitud valenta i gallarda de l'home que precisament en aquelles hores de passió, quan esclataven les bales per tots cantons (eren les nou del matí del dia 7 d'octubre), que encara era un misteri el que havia passat, no cercava cap subterfugi d'ordre legal per a sostreure's a una pena que podia ésser irreparable.

"Mai ni una paraula de retret ni de censura. Ni una paraula d'amargor. En canvi, una absoluta confiança en la reacció popular. Talment com si ja s'hagués rotmès a l'examen de consciència i en veure que havia complert el seu deure, endevinava que el poble català no trigaria a allargar-li les mans.

"Fou vençut, però es mantingué sempre digne. Lluís Companys, serà per als catalans el guió de les noves jornades que els esperen en el camí, encara que llarg, de la seva emancipació". (1)

Això escrivíem ben lluny del que havia de venir dos anys després. Però les causes justes sempre triomfen i estem segurs que quan arribi el despertar de Catalunya, la gegantina figura del President serà la que presidirà i guiarà a tots els catalans.

Vicenç Bernades

L'Havana, 1954.

(1) "Estampes de l'Uruguay" - Barcelona, 1935.

BON BALANÇ PEL FET NACIONAL CATALÀ, EL DE 1954

COMENÇAREM pel que, superficialment, podria semblar males noves:

Crisi de la Presidència de la Generalitat.

No hi ha cap moviment manifest, al carrer, dintre de Catalunya contra el règim.

No hi ha majors facilitats per a la difusió del català. Ni les càtedres promeses, ni les publicacions ni les facilitats perquè es facin traduccions.

Franco dona instruccions concretes i severes perquè a l'Escola Primària sota cap concepte es pronuncï una sola paraula en català.

Es restringeixen els permisos per a conferències i actes privats. S'arriba a enviar a la Casa del Llibre policia, per tal d'anotar els qui assisteixen a lectures de llibres en curs de publicació.

S'exigeix que en qualsevol acte de cultura en homenatge a un poeta o escriptor català, algú hi parli també en castellà.

En ordre a l'exportació de productes tèxtils, s'obliga a dissoldre el Consorci d'Exportació i anar a la creació d'un Servei Sindical de Comerç Exterior, amb seu a Madrid, per a intervenir a les escasses operacions que puguin fer-se.

En l'Assemblea Tèxtil, el Ministre (i els diaris) torna a recalcar que facilitats n'hi haurà només pels qui instal·len indústries a Madrid o a terres castellanes.

Aquestes desalentadores noves, però, ens són compensades, a bastament, per la reacció del nostre poble, particularment de les joventuts.

En minimitzar o esquematitzar l'aparell institucional, mantenint-lo a l'expectativa i per damunt de tota acció política específica, la Generalitat s'ha posat d'acord amb les conveniències del moment.

A l'interior després d'haver manifes-

tat, desafiant explícitament l'oposició, el Governador de Barcelona, Felipe VI, que, anava a doblar el preu dels bitllets dels tramvies i que seria duríssim en tallar en sec tot intent de vaga dels ciutadans, van repartir-se tal quantitat i diversitat d'impresos i papers a màquina acceptant el desafiament per part de les joventuts universitàries i els elements oposicionistes, que el furios Governador deixà per a una altra ocasió l'augmentar les tarifes tramviàries. No sense haver fet detenir molta gent, que fou tractada amb la crueltat i inhumanitat amb què aquest cristianíssim i pietós senyor fa manejar la policia.

Esverat, encara fa més, i, procedint a una depuració, fa detenir ex-alcaldes i falangistes del sector fidel a l'ex-Governador Correa Veglisson.

Aquesta acció repressiva i la negativa a la sol·licitud de diverses publicacions, algunes estrictament amb fins confessionals, i tot i la campanya que havien fet en pro, importants sectors intel·lec-

tuals falangistes i de l'Opus Dei, tot i les clàusules del Concordat amb el Vaticà, on es deixen a la incumbència de les autoritats eclesiàstiques l'autorització i censura de publicacions d'apostolat, ha ampliat notòriament els sectors d'oposició. No podem ésser més explícits, però, sabem que són grups molt amplis i importants els qui es proposen una acció d'acord amb la vella oposició contra el règim.

Pel demés, el Patronat Català Pro-

Cultura, creat sota la Presidència de Pau Casals, amb Oficina a Londres, a càrrec de J. Batista i Roca, ha suscitat dintre i fora de Catalunya una vasta i decisiva reacció que comportarà l'articulació definitiva del moviment català en defensa de la cultura i l'esperit nacional.

Bon balanc, amics! el de l'any 1954.

Fermí Català

Barcelona, desembre.

JOGS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA

Any XCVII de la seva restauració

TAL com anunciàrem en el propi passat número de "Ressorgiment", els Jocs Florals de la Llengua Catalana seran celebrats enguany a la capital de la República de Costa Rica, San José. La Comissió Organitzadora es proposa restablir la data tradicional per a la Magna Festa que, com és sabut, s'escau el primer diumenge de maig, que enguany és el dia 1.

D'ací que hom demana a les entitats i particulars que encara no ho hagin fet, que s'adrecin de seguida a l'esmentada C. O. ratificant-li els Premis que vénen atorgant cada any, a fi que puguin integrar el Cartell definitiu dels Premis a atorgar.

Mentrestant, s'ha publicat ja un Cartell provisorí que ens complaem a transcriure.

PREMIS ORDINARIS

FLOR NATURAL. Premi d'honor i cortesia, dotat amb 75 dòlars, per un grup de catalans de Costa Rica, a la millor poesia presentada.

ENGLANTINA D'OR. Premi dotat amb 50 dòlars per un grup de catalans residents a Guatemala, a la poesia de caire patriòtic que més el mereixi.

VIOLA D'OR. Dotat amb 50 dòlars a la millor poesia de tema religiós o moral.

PREMIS EXTRAORDINARIS

PREMI POMPEU FABRA. De 500 \$ mexicans, donat per la Institució de Cultura Catalana de Mèxic, al millor treball sobre un tema filològic referent a l'idioma català.

PREMI PRESIDENT COMPANYS. Instituit per l'Orfeó Català, de Mèxic de 500 \$ mexicans i a atorgar al millor treball sobre un tema polític o social relatiu a Catalunya.

PREMI ROVIRA I VIRGILI. Del Consell Nacional Català, dotat amb 250 \$ moneda mexicana, a la millor monografia sobre un tema d'Història del catalanisme.

PREMI PRAT DE LA RIBA. Dotat amb 2000 pessos mexicans, donat pels senyors Josep i Jeroni Bertran-Cusiné, de Mèxic, al millor treball sobre la

vida econòmica o jurídica de Catalunya.

PREMI JOSEP PUIG-PUJADES. De 300 pessos mexicans, donat per M. Rouret i Callol, al millor treball (vers, prosa o narració) que evoqui l'Empordà.

PREMI CARLES RAHOLA. De 300 pessos mexicans, donat pel senyor M. Rouret i Callol, a la monografia sobre Història catalana, que ho mereixi.

PREMI JAUME COMTE. Instituit i dotat amb 250 pessos mexicans pel Consell Nacional Català, a la millor biografia d'un català mort al servei de la Pàtria.

PREMI JAUME SERRA-HUNTER. Instituit i dotat amb 500 pessos mexicans, pel Consell Nacional Català, al millor estudi sobre Història de la Cultura Catalana.

PREMI FRANCESC MACIA. Del Centre Català, de Caracas, Venezuela, de 200 bolívars, moneda venezolana, al millor llibre de contes o il·lustracions per a infants, sobre Història de Catalunya.

PREMI IGNASI IGLESIES. Del Casal de Catalunya, de Buenos Aires, Argentina, dotat amb 1000 pessos argentins a la millor obra de teatre català, inèdita o bé publicada o representada en els dos darrers anys.

PREMIS OFERTS PER ENTITATS O PARTICULARS

PREMI de 50 dòlars, dotat pel senyor Pere Masnons i Camarassa, de Guayaquil, (Ecuador) al millor treball en vers o prosa que es refereixi a la comarca del Vallès, l'autor del qual sigui, de preferència, fill de Granollers o de la seva comarca.

PREMI de 400 pessos argentins, donat pel Club Català, de Córdoba, Argentina, al millor treball (novella o recull de contes o narracions) sobre temes americans escrits per autor català en llengua catalana, inèdit o publicat en els dos darrers anys.

PREMI de 700 pessos argentins, donat pel Centre Català de Rosario, Argentina, al millor treball que tracti de la

labor humanitària d'un català a Amèrica, escrit per un català en la nostra parla.

COS DE MANTENEDORS: Llorenç Vives, president; Cebrià Güell, vice-president; R. P. Roger de Sant Feliu, Prof. Joaquín García Monge, Prof. Abelard Bonilla, Prof. F. Centeno Güell, vocals; Marcellí Antic, secretari.

Comissió Organitzadora: Doctor Marian Figueres, president; Doctor Josep Tarragó, vice-president; Silvestre Isern, secretari; Lluís Llac, Víctor Sabater, Ricard Badia, Ricard Alvarez, vocals.

Tots el treballs que aspirin a premi han d'ésser adreçats a nom del secretari del Jurat, senyor Marcellí Antic, a l'Apartat de Correus 3041 (San José, Rep. de Costa Rica), fins al dia 31 de març propinent.

NOTÍCIES

EL RECORD DE MARTI-MUNTANER. — A vuit mesos de distància del dolorós traspàs d'Enric Martí i Muntaner, autor de la magnífica traducció catalana del poema argentí "Martín Fierro", de José Hernández, encara s'escriuen gloses i articles a llaor del nostre connacional en la premsa argentina. Clemente Ciorra n'hi ha dedicat un a la revista "El Hogar" i, més ençà, José C. Maubé, un altre en el suplement literari del diari "Noticias Gráficas". Aquest és un treball interessantíssim, un dels millors que s'han escrit arran de la mort de Martí-Muntaner.

L'AUTOR DE L'HIMNE MEXICÀ. A Mèxic, durant l'any 1954, s'ha retut homenatge nacional a l'autor de l'himne d'aquell país, Jaume Nunó, català de Sant Joan de les Abadesses, en escaure's el centenari de la seva naixença. "Ressorgiment" n'ha informat quelcom. Però encara ens arriben nous textos que parlen de l'esdeveniment. Un dels quals, signat per Pedro de Alba en el suplement de l'important diari "Novedades", té un interès especial per tractar-se d'una de les personalitats intel·lectuals i polítiques més rellevants d'aquell país qui, en l'escrit de referència, fa un paral·lel entre la personalitat de Nunó i la de Pau Casals en el sentit que ambdós hagueren de desterrar-se i preferiren viure fora de llur pàtria abans que els opressors de Catalunya poguessin pensar que ells acceptaven la situació de forca imperant.

En el mateix article, Pedro de Alba dedica un capítol a recordar la seva estada a Catalunya: "Nostalgia de la Generalidad de Cataluña" el titula i, entre altres conceptes, diu textualment:

"En la Universidad se daba cabida a las corrientes de la cultura universal; el ministro de educación de Cataluña patrocinaba conversaciones para discutir

problemas contemporàneos, a las que concurrían hombres ilustres de todo el mundo; fué histórica aquella reunión en la preciosa ciudad marítima de Sitges, en la que el conde Keyserling dió a conocer algunos de sus ensayos e interpretaciones."

I acaba així:

"Sobre aquel panorama se extiende ahora un telón sombrío y se respira el aire de la tiranía, con los que se han pretendido apagar las luces de la inteligencia y cortar las alas al espíritu de un gran pueblo que siempre ha luchado por su libertad."

GRUP DE JOVENTUT CATALANA. — Durant el mes de desembre aquest Grup ha celebrat diversos actes entre els quals remarcuem la continuació de les converses de formació nacionalista a càrrec d'Antoni Cardona i l'ho-

menatge a la memòria de Francesc Macià amb motiu de complir-se un nou aniversari de la seva mort. Per aquest mes de gener hi ha anunciada una conversa del senyor Jaume Cumulat: "Visió sobre la música" i una altra del cicle de formació nacionalista pel senyor Antoni Cardona: "Significació Nacional de la Guerra dels Segadors".

El dia 6 efectuà un acte a honor de la mainada en el local de la Societat Friulana. Els Reis d'Orient lliuraren joguines i llamins als infants; la junta directiva del Grup els obsequià amb un berenar i ells, en justa reciprocitat, per mitjà de l'Esbart Infantil, obsequiaren la concurrència amb una tanda de ballets.

LES ACTIVITATS DEL CASAL. — Després del festival de música, danses i decalació que clogué les activitats de l'any en el Casal de Catalunya, els actes d'aquesta nostra institució, durant els mesos d'estiu, es concentren a "La Torre" que l'entitat posseeix a les ribes del Plata, a Vicente López.

El dia 6, com és de consuetud, s'hi efectuà la tradicional Festa dels Reis. Els mags Gaspar, Melcior i Baltasar, hi entraren en el moment culminant de la gatzara dels petits i repartiren a tots ells un lot de llaminadures i joguines que els omplí d'alegria i els transportà a un món d'il·lusió dies ha somniat.

L'homenatge anyal a Francesc Macià en escaure's un nou aniversari del seu traspàs, s'efectuà enguany en forma íntima. Hom col·locà el bust del restaurador de la Generalitat de Catalunya a un angle de la biblioteca, amb un domàs català fent-li de fons i una ofrena floral del C. D. amb una llaçada catalana.

PREMIATS EN UN CONCURS — La comissió organitzadora del Congrés Nacional i de Productivitat Social, a realitzar-se ací, convocà un concurs de cartells de propaganda, al·lusiva. El nostre compatriota, l'artista Joaquim Alguero, hi ha estat distingit amb el tercer premi, dotat amb \$ 2.500, i el seu fill Guillem amb un dels premis adquisició.

Felicitem ambdós amics ben cordialment.

DE ROSARIO. — Hem rebut d'un amic, actualment a Catalunya, una correspondència de la qual extraïem els següents paràgrafs relacionats amb la inauguració de la temporada de Teatre Català:

"La nit del 18 de novembre proppassat s'inaugurà la temporada oficial de teatre català en el tradicional Romea del carrer de l'Hospital, en aquell característic teatre que ha estat testimoni de sorollosos èxits, on desfilaren les millors companyies de la nostra escena i s'oïren les proeses i els versos dels més notables escriptors de la nostra llengua.

"Aquesta vegada ocupà l'escenari la

Companyia titular Catalana, que obtingué el premi Nacional de teatre l'any 1953. L'autor Josep Ma. Sagarra. L'obra: "La Ferida Lluminosa", drama en tres parts i un epíleg, amb un sol entreacte, en prosa.

"El conjunt del drama, encara que una mica lent i escàs d'acció, té un diàleg serè, viu, vibrant i atrevit en certs moments, que manté l'expectació de l'auditori. L'autor, ara com sempre, segueix dominant la ironia amb una exemplar destresa; el nateix en prosa que en vers. La bona ensenyança que ens ofereix l'obra, possiblement hauria estat millor encara, si la primera dama, o sigui la temptació del pecat del marit, no morís en un accident d'auto, puix mantenint latent la temptació, la virtut seria més exemplar. Així, també, podria substituir el personatge, l'intrús —una mica ingrat—, per una veu microfònica que s'escoltés a l'escena.

La interpretació fou excel·lent i, cada personatge, mesurat i ben interpretat. La direcció escènica a càrrec d'Esteve Polls, fou lloable i demostrà bon coneixement i domini del teatre modern. Maria Vila, sòbria, com sempre. Ramón Durán, ajustat en el seu difícil paper de protagonista, modelant els seus distints estats d'ànim. Teresa Cunillé, correcta. Carles Lloret molt ajustat en el seu personatge i serè en els parlaments. Josep Castillo, donà vida al jove sacerdot amb encert que promet un futur artístic brillant. Els dentés, correctes. L'escenografia, presentació escènica i efectes de llum, perfectes i adequats.

"El selecte auditori que omplia el simpàtic Romea, aplaudí extensament el drama d'En Sagarra i, obligat aquest a parlar, féu elogis dels seus intèrprets que donaren vida a la seva obra. Desitgem per a tots: autor, artistes i empresa els millors dels èxits, per a poder així mantenir el nostre teatre al nivell que es mereix. — A. P."

• L'últim concert de l'any 1954 el donà l'Escola Orfeònica del Centre Català a l'Escola Nacional "Simón de Iriondo", el dissabte 11 de desembre. Sota la direcció del mestre Pere Vidal va cantar: **Cant de Gloria** (Vidal); **Motet** (Bach); **Flors de Maig** (Clavé); **Jovenívola** (Millet); **Catalunya plora** (Viladomat); **Cançó d'amor i de guerra** (Martínez-Valls); **Brindis** (Mozart) **La sardana de les monges** (Morera), i **Vidalita**, i una **Cançó de bressol** (Vidal).

Mestre i orfeonistes foren calorosament aplaudits per la selecta concurrència que hi va assistir.

• Com ja és de consuetud, també enguany el Centre Català ha dotat un premi per als Jocs Florals de la Llengua Catalana a realitzar-se a San José, capital de Costa Rica.

També s'ha fet present a la UNESCO amb motiu de l'assemblea d'aquest organisme a Montevideo. Adreçà una carta al president recabant el respecte als drets de la cultura i de l'idioma catalans perseguits per l'actual règim espanyol.

DE MENDOZA. — Les darreres activitats de l'any en el Centre Català van celebrar-se els dies 18 i 26 de desembre. El dissabte 18, el quadre escènic va representar la farsa en dos actes d'Agustí Collado i Felip Melià "El fill de son pare", obra que van jugar molt bé els aficionats senyoretas Oritja, Esteva i Salvadó, i els senyors Serrano, Esteva, Oritja, Ferrer i Domínguez.

La festa del diumenge 26 va consistir en un concert pel Chor Mixte del Centre, sota la direcció de la profesora Sra.

Mestre Jou & Cia Ltda.

Caixa Postal, 5682

Rua João Brícola 24-23.º andar

Telegr. "Mestrejou"

Tel. 33-3904 i 33-9395

SÃO PAULO

(BRASIL)

**MATERIES PRIMES
PER A LABORATORI
I LICORERIES**

**MENTOL, CAFEINA,
OLIS I CERES**

**PRODUCTES
DE MANDIOCA**

Llibres

**Representants i Distribuïdors
d'Editorials Estrangeres**

Emília Icart de Rodríguez, aquesta vegada en un programa integrat per cançons nadalenques, populars: "El rei de la glòria", "El desembre congelat", "El cant dels ocells", "Fum, fum, fum", "L'anunciació" i "Santa nit", que omplí la primera part.

En la segona s'escenificà "Una llar nadalenca" per un conjunt mixte de joventut, dirigit per la Sra. Francesca C. de Ferrer.

Després, en la tercera i última part, hom féu un quadre al·legòric de l'"Adoració de Pastors i Reis", posat a escena i presentat per la Sra. Sofia de Domínguez. La representació acabà amb un repartiment de joguines als infants, que feren personalment els Excel·lentíssims Reis d'Orient.

Fou una festa que hom recordarà molt temps donat el seu caràcter i la cura que hi posaren les senyores Icart, Ferrer i Domínguez.

• S'ha publicat el número 21-22 d'**Impuls**, publicació bimestral a cura de la Comissió de Cultura del Centre Català. Conté un sumari integrat per un conte original de la Srta. Carme A. Roviralt: "La cova de la princesa"; "Nadal", per I. C.; un sonet de Ramon Alzamora: "Montserrat", inspirat per la santa muntanya; un treball sobre els orígens de la sardana, amb la reproducció de la glosa que en féu Joan Maragall; l'acabament del treball de Joan Camí sobre l'actuació dels catalans durant les invasions angleses al Riu de la Pata, i informació diversa de les activitats del Centre Català.

• El doctor Joaquim Tries-Pujol, catedràtic a la Universitat Nacional de Cuyo, ha donat una conferència, suara, a la Facultat de Ciències Mèdiques, sobre "La

moral en cirurgia" a la qual van assistir nombrosos professionals i estudiants. El nostre savi connacional fou molt felicitat en acabar la seva dissertació científica.

• Ens plau consignar que en el Curs de Català per Correspondència que dicta la Comissió de Cultura del Centre Català, ultra e's inscrits de Mendoza, n'hi ha de San Rafael, Buenos Aires i Mar del Plata. L'esmentat curs prosseguirà passada l'època de vacances.

DE SAN RAFAEL (MENDOZA).

Hem rebut una ressenya de les activitats du tes a terme pel Casal Català d'aquesta ciutat: de la qual extraïem els següents actes: Demostració als pintors catalans Constantí Sancho i Vidal-Jo amb motiu de les exposicions de llurs obres; excursió a Mendoza en ocasió de les festes del 46è aniversari del Centre Català d'aquella ciutat; acte commemoratiu de l'heroica defensa de Barcelona en 1714; Festa Major del Casal per celebrar un nou aniversari de la seva fundació; demostració al savi català doctor Joaquim Tries-Pujol en l'escaïença de la seva visita a San Rafael. Ultra aquests fets, cal esmentar la tasca desplegada pel Chor del Casal que dirigeix F. Cros-Damunt i la fundació de la Secció d'Art Escènic que es proposa representar obres dels nostres més celebrats autors.

DE NOVA YORK. — Una breu notícia de premsa ens assabenta del traspàs, a Barcelona, del conegut llibreter, antiquari i editor del famós "Manual del Librero Hispano-americano", Antoni Palau i Dulcet. Fa prop de cinc anys "Ressorgiment" va publicar un extens i documentat

article sobre un llibre d'escacs, publicat a València l'any 1595, i desaparegut misteriosament. En aquella ocasió, el senyor Palau, esperançat per les gestions que l'autor de l'article feia als Estats Units per a localitzar el llibre, dissortadament sense resultat, el senyor Palau escrivia, amb optimisme aprensiu, molt natural a la seva avançada edat, el que copiem: "Serà un goig per a mi poder descriure en el meu Manual, el llibre de F. Vicent. Tinc temps per a esperar. En el present mes de maig (1950) publicaré el volum III, C.-Coym, i fins no aconseguiré la V (Vicent) en tinc per cinc anys. Ara vaig per 83 anys i ja no puc comptar gaire amb e's anys que s'acosten. No som immortals; és llei natural la nostra desaparició del món dels vius. Déu disposarà; no jo, trist mortal".

Antoni Palau i Dulcet és mort. La vella botiga de llibres del número 41 del carrer de Sant Pau, tan típic de la Barcelona que va desapareixent tan ràpidament com els seus homes més representatius d'una època tan llunyana com enyorada, sense la figura patriarcal, tan barcelonissima del seu amo, ja no serà mai més el que fins ara havia estat. — J. V. S.

POMPEU FABRA

Diccionari General de la Llengua Catalana

~~~~~ S C R T I R À A V I A T ~~~~~

Segona edició corregida i augmentada

Demaneu informacions a BIBLIOGRÀFICA CATALANA
— Casilla Postal 2258 - Buenos Aires —

Camionera Mendocina

Càrregues - Paqueteria - Mudances

Servei d'Exprés diari amb camions

Entre Mendoza i Buenos Aires i viceversa

MENDOZA - Necochea 494..... Tel. 17299

„ - Dipòsit: Patricias Mendocinas 2839

Tel. 18793

BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97-5203

ROSO, GIRÓ & CIA. LTDA.

FABRICANTS
I EXPORTADORS

de

MENTOL
CRISTALLITZAT, USP XII

OLIS DESMENTOLATS

ESSÈNCIES
DE MENTA

Caixa Postal 6937
Telegrams: Rosogiro

SÃO PAULO - Brasil

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

T.E. 35-0195

(CAPITAL \$ 70.000)

T.E. 35-0195

861 - SARMIENTO - 861

BUENOS AIRES

Per cada Festa un Producte adient

ELABORACIÓ DIÀRIA D'ESPECIALITATS CATALANES

BRAÇOS DE GITANO

Biscuits de la Reina

PALOS DE JACOB

MERENGUES

BOMBONERIA FINA - Servei de LUNCH

Els nostres Tortells són una delícia

PERSIANES

Comandes per a la Ciutat i per a l'interior de la República. Atenem encàrrecs per Telèfon

Lluís Llorens

ESCRIVÀ

ALMIRANTE BROWN 947

Tel. 689-1852

MORON F.C.N.D.F.S.

Ref. Esmeralda 155

34 - 4824

Buenos Aires

LABORATORIS BAGÓ

Especialitats Medicinals

Administració,

RIVERA INDARTE, N.º 1468

BUENOS AIRES

Laboratoris:

CARRER 62, N.º 493

CIUTAT EVA PERON

“El que s’ha de saber de la Lengua Catalana”

Pel **DR. JOAN COROMINÉS**, Professor de Filologia Romànica a la Universitat de Xicago.

Conté un Mapa de les Llengües romàniques i un altre Mapa del Domini Lingüístic Català. - Llibre de gran utilitat per a tots els catalans.

Preu \$ 12.-

Per a comandes: **JOSEP ESCOLA**

— Av. Luis M. Campos, 1331 - Buenos Aires.

Cinta Catalana

de diferents tamany, apropiada per a llacets i llaçades:

N.º 2 — 11 mm. \$0.80 el m.
3 — 16 — 1.05 —
5 — 25 — 1.60 —

Comandes a:

“RESSORGIMENT” Pergamino 244

GRUP DE JOVENTUT CATALANA

Pasco 58

H. VILA-VALLÈS Pichincha 176
Buenos Aires

JUVEN'S

*La Casa que en Articles
de Vestir per a home està
sempre de moda*

BARTOLOMÉ MITRE, 757

Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA
RESISTENCIA - TUCUMAN

“La Casa de los Tornillos”

JOAN RUSSINYOL

IMPORTACIO

UNA ORGANITZACIÓ AL SERVEI DE TOTES LES INDÚSTRIES

Alumini	Bronze	Coure
Corretges	Canons	Acers
Robineteria	Per a vapor, aigua i gas	Metal blanc
Vàlvules	Bombes	Niquei
Empaquetadures	Gomes	Pedres esmeril
	Polítics	

GRAN ASSORTIT EN METALLS I EINES

per a Tècnics, Mecànics i Industrials

PERNS, CARGOLS i FEMELLES

de Ferro, Acer i Bronze en tots els passos

AMERICANS, ANGELOS i METRICS

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar

EL MILLOR SERVEI EN EL MENOR TEMPS

Casa Central:

Sarmiento i Montevideo

U.T. 35, 3016 - 17 - 18

BUENOS AIRES

Sucursals:

Rivadavia 353

Tel. 8651

CORDOBA

Dipòsit CHARCAS 1679

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4art. pis

T. E. 34, Defensa 4824

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES